

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a treia)

10 iulie 2019*

„Trimitere preliminară – Transporturi aeriene – Regulamentul (CE) nr. 261/2004 – Norme comune în materie de compensare și de asistență a pasagerilor în eventualitatea refuzului la îmbarcare și anulării sau întârzierii prelungite a zborurilor – Anularea zborului – Asistență – Dreptul la rambursarea costului biletului de avion de către operatorul de transport aerian – Articolul 8 alineatul (2) – Pachet de servicii turistice – Directiva 90/314/CEE – Falimentul operatorului de turism”

În cauza C-163/18,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Rechtbank Noord-Nederland (Tribunalul din Noord-Nederland, Țările de Jos), prin decizia din 21 februarie 2018, primită de Curte la 1 martie 2018, în procedura

HQ,

IP, reprezentat legal de HQ,

JO

împotriva

Aegean Airlines SA,

CURTEA (Camera a treia),

compusă din doamna A. Prechal, președintă de cameră, domnii F. Biltgen, J. Malenovský (raportor) și C. G. Fernlund și doamna L. S. Rossi, judecători,

avocat general: domnul H. Saugmandsgaard Øe,

grefier: doamna M. Ferreira, administratoare principală,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 16 ianuarie 2019,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru HQ, IP, reprezentat legal de HQ, și JO, de I. Maertzdorff, avocat, precum și de M. Duinkerke și de M. J. R. Hannink;
- pentru Aegean Airlines SA, de J. Croon și de D. van Genderen, avocat;
- pentru guvernul ceh, de M. Smolek, de J. Vlácil și de A. Kasalická, în calitate de agenți;

* Limba de procedură: neerlandeza.

- pentru guvernul german, inițial de T. Henze, ulterior de M. Hellmann și de A. Berg, în calitate de agenți;
 - pentru Comisia Europeană, de A. Nijenhuis, de C. Valero și de N. Yerrell, în calitate de agenți,
- după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 28 martie 2019,
pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 8 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 261/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 februarie 2004 de stabilire a unor norme comune în materie de compensare și de asistență a pasagerilor în eventualitatea refuzului la îmbarcare și anulării sau întârzierii prelungite a zborurilor și de abrogare a Regulamentului (CEE) nr. 295/91 (JO 2004, L 46, p. 1, Ediție specială, 07/vol. 12, p. 218, rectificare în JO 2016, L 94, p. 17), în lumina Directivei 90/314/CEE a Consiliului privind pachetele de servicii pentru călătorii, vacanțe și circuite (JO 1990, L 158, p. 59, Ediție specială, 13/vol. 9, p. 248).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între HQ, IP, reprezentat legal de HQ, și JO (denumiți în continuare „HQ și alții”), pe de o parte, și compania de transport aerian Aegean Airlines SA, pe de altă parte, în legătură cu rambursarea costului biletelor de avion pe care HQ și alții au solicitat-o ca urmare a anulării unui zbor care făcea parte dintr-un pachet de servicii turistice.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Regulamentul nr. 261/2004

- 3 Considerentele (1), (2) și (16) ale Regulamentului nr. 261/2004 enunță:
 - „(1) Măsurile adoptate de Comunitate în domeniul transportului aerian ar trebui, între altele, să urmărească asigurarea unui înalt nivel de protecție a pasagerilor. De asemenea, ar trebui să se ia în considerare cerințele legate de protecția consumatorilor în general.
 - (2) Refuzul la îmbarcare și anularea sau întârzierea prelungită a zborurilor pot cauza pasagerilor dificultăți și neplăceri grave.
 - [...]
 - (16) În cazul anulării unui pachet de servicii turistice din alte motive decât anularea zborului, prezentul regulament nu se aplică.”
- 4 Articolul 1 din acest regulament, intitulat „Obiectul”, prevede la alineatul (1):
 - „Prezentul regulament stabilește condițiile în care pasagerii își pot exercita drepturile minime atunci când:
 - (a) li se refuză îmbarcarea împotriva voinței lor;

(b) zborul este anulat;

(c) zborul este întârziat.”

5 Articolul 3 din regulamentul menționat, intitulat „Domeniu de aplicare”, prevede la alineatul (6):

„Prezentul regulament nu aduce atingere drepturilor pasagerilor prevăzute în Directiva 90/314/CEE. Prezentul regulament nu se aplică în cazurile în care un pachet de servicii turistice este anulat din alte motive decât anularea zborului.”

6 Articolul 5 din același regulament, intitulat „Anularea zborului”, are următorul cuprins, la alineatul (1):

„În cazul anulării unui zbor, pasagerilor în cauză trebuie:

(a) să li se ofere asistență de către operatorul efectiv de transport aerian în conformitate cu articolul 8;

(b) să li se ofere asistență de către operatorul efectiv de transport aerian în conformitate cu articolul 9 alineatul (1) litera (a) și articolul 9 alineatul (2), precum și, în eventualitatea unei redirectionări, în cazul în care ora de plecare anticipată a unui nou zbor este de cel puțin o zi după plecarea programată pentru zborul anulat, asistența specificată la articolul 9 alineatul (1) litera (b) și litera (c);

(c) să primească o compensație din partea operatorului efectiv de transport aerian, în conformitate cu articolul 7, cu excepția în care intervine oricare din următoarele:

(i) în cazul în care sunt informați despre această anulare cu cel puțin două săptămâni înainte de ora de plecare prevăzută;

(ii) în cazul în care sunt informați despre această anulare într-un termen cuprins între două săptămâni și șapte zile înainte de ora de plecare prevăzută și li se oferă o redirectionare care să le permită să plece cu cel mult două ore înainte de ora de plecare prevăzută și să ajungă la destinația finală în mai puțin de patru ore după ora de sosire prevăzută;

(iii) în cazul în care sunt informați despre această anulare cu mai puțin de șapte zile înainte de ora de plecare prevăzută și li se oferă o redirectionare care să le permită să plece cel târziu cu o oră înainte de ora de plecare prevăzută și să ajungă la destinația finală în mai puțin de două ore după ora de sosire prevăzută.”

7 Articolul 8 din Regulamentul nr. 261/2004, intitulat „Dreptul la rambursare sau redirectionare”, prevede la alineatele (1) și (2):

„(1) Când se face trimitere la prezentul articol, pasagerilor li se oferă posibilitatea de a alege între:

(a) – rambursarea, în termen de șapte zile, în conformitate cu procedurile prevăzute la articolul 7 alineatul (3), a întregului cost al biletului, la prețul de achiziție pentru partea sau părțile de călătorie neefectuate și pentru partea sau părțile deja efectuate, în cazul în care zborul devine inutil în raport cu planul de călătorie inițial al pasagerului, împreună cu, dacă este cazul,

– un zbor de retur la punctul de plecare inițial, cât mai repede posibil;

(b) redirectionarea, în condiții de transport comparabile, spre destinația finală, cât mai repede posibil sau

(c) redirectionarea, în condiții de transport comparabile, spre destinația finală, la o dată ulterioară, la alegerea pasagerului, sub rezerva existenței unor locuri disponibile.

(2) Alineatul (1) litera (a) se aplică, de asemenea, pasagerilor ale căror zboruri fac parte dintr-un pachet de servicii turistice, cu excepția dreptului la rambursare, în cazul în care un astfel de drept se naște în temeiul Directivei 90/314/CEE.”

Directiva 90/314

8 Considerentul [(21)] al Directivei 90/314 are următorul cuprins:

„Întrucât ar fi avantajos atât pentru consumatori, cât și pentru sectorul turistic dacă organizatorii și/sau detailiștii ar fi obligați să ofere garanții suficiente în caz de insolvență”.

9 Articolul 1 din această directivă prevede:

„Prezenta directivă are ca obiect apropierea actelor cu putere de lege și a actelor administrative ale statelor membre referitoare la pachetele de servicii turistice vândute sau oferite spre vânzare pe teritoriul Comunității.”

10 Articolul 4 alineatul (6) din directiva menționată prevede:

„În cazul în care consumatorul reziliază contractul în conformitate cu alineatul (5) sau dacă, indiferent de cauză, cu excepția unei greșeli a consumatorului, organizatorul anulează pachetul de servicii înainte de data de plecare convenită, consumatorul are dreptul:

(a) fie la un alt pachet de servicii de calitate echivalentă sau superioară, în cazul în care organizatorul și/sau detailistul pot să i le propună. Dacă pachetul de servicii oferit în compensație este de calitate inferioară, organizatorul trebuie să ramburseze consumatorului diferența de preț;

(b) fie la rambursarea cât mai curând posibil a tuturor sumelor vărsate de el în temeiul contractului.

[...]”

11 În temeiul articolului 5 alineatul (1) din aceeași directivă:

„Statele membre iau măsurile necesare pentru ca organizatorul și/sau detailistul parte contractantă să răspundă față de consumator pentru buna executare a obligațiilor ce decurg din acest contract, indiferent dacă aceste obligații vor fi executate de ei înșiși sau de către alți furnizori de servicii sub rezerva dreptului organizatorului și/sau detailistului de a-i acționa în instanță pe ceilalți furnizori de servicii.”

12 Articolul 7 din Directiva 90/314 prevede:

„Organizatorul și/sau detailistul parte contractantă trebuie să aducă garanții suficiente pentru a asigura, în caz de insolvență, rambursarea sumelor achitate de consumator și repatrierea acestuia.”

Dreptul neerlandez

13 La data faptelor din litigiul principal, Directiva 90/314/CEE era transpusă în dreptul neerlandez prin titlul 7A, denumit „Contract de călătorie”, din volumul 7 din Burgerlijk Wetboek (Codul civil).

14 Articolul 7:504 alineatul 3 din Codul Civil permite unui pasager, în cazul rezilierii contractului de călătorie de către operatorul de turism, să îi solicite în special rambursarea prețului biletelor de avion.

- 15 Articolul 7:512 alineatul 1 din codul menționat prevede obligația unui operator de turism de a lua în prealabil măsurile necesare pentru a garanta că, dacă nu își mai poate îndeplini obligațiile față de un călător din cauza insolabilității financiare, se asigură ori preluarea obligațiilor sale de către un terț, ori rambursarea prețului călătoriei.

Litigiul principal și întrebările preliminare

- 16 Aegean Airlines, societate cu sediul în Grecia, a încheiat un contract de charter cu G. S. Charter Aviation Services Ltd (denumită în continuare „G. S. Charter”), societate cu sediul în Cipru, în temeiul căruia trebuia să pună la dispoziția acesteia din urmă un anumit număr de locuri în avion, în schimbul plății unei taxe de charter. G. S. Charter a revândut ulterior aceste locuri în avion unor terți, printre care în special Hellas Travel BV (denumită în continuare „Hellas”), o agenție de turism cu sediul în Țările de Jos.
- 17 G. S. Charter și Hellas au încheiat un acord potrivit căruia, între 1 mai și 24 septembrie 2015, în fiecare vineri trebuia să se efectueze un zbor dus-întors între Eelde (Țările de Jos) și Corfu (Grecia), societății Aegean Airlines trebuia să i se plătească un avans, iar zborul retur prevăzut pentru vinerea următoare trebuia achitat în fiecare luni.
- 18 La 19 martie 2015, HQ și alții au rezervat la Hellas zboruri dus-întors între Eelde și Corfu. Zborurile făceau parte dintr-un „pachet de servicii turistice”, în sensul Directivei 90/314, al cărui preț a fost achitat către Hellas.
- 19 HQ și alții au primit bilete electronice cu logo-ul Aegean Airlines pentru aceste zboruri, prevăzute pentru 17 și 24 iulie 2015, precum și documente care menționează Hellas drept companie de zboruri charter.
- 20 Astfel cum rezultă din decizia de trimitere, cu câteva zile înainte de data de plecare convenită, Hellas a adresat o scrisoare lui HQ și alții, precum și un e-mail în care îi informa că, din cauza stagnării numărului de rezervări și a anulărilor rezervărilor existente, din cauza „incertitudinilor cu privire la situația Greciei” din acea perioadă, era nevoită să anuleze zborurile convenite cu Aegean Airlines, aceasta din urmă hotărând, din cauza imposibilității de a obține prețul stabilit în prealabil cu Hellas, să nu mai asigure zboruri cu destinația și provenind din Corfu începând cu 17 iulie 2015. În aceste condiții, Hellas i-a anunțat pe HQ și alții că pachetul lor de servicii turistice era anulat.
- 21 La 3 august 2016, Hellas a fost declarată în faliment. Ea nu a rambursat prețul biletelor de avion lui HQ și alții.
- 22 HQ și alții au sesizat Rechtbank Noord-Nederland (Tribunalul din Noord-Nederland) pentru a obține obligarea societății Aegean Airlines la plata unei compensații pentru anularea zborului din 17 iulie 2015, precum și la rambursarea costului biletelor aferente, în temeiul articolului 5 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul nr. 261/2004, pe de o parte, și, respectiv, al articolului 8 alineatul (1) litera (a) din acest regulament, de altă parte.
- 23 Aegean Airlines a contestat, cu titlu principal, aplicabilitatea Regulamentului nr. 261/2004, în special având în vedere articolul 3 alineatul (6) din acesta.
- 24 Cu toate acestea, prin decizia interlocutorie din 14 noiembrie 2017, Rechtbank Noord-Nederland (Tribunalul din Noord-Nederland) a respins acest motiv în apărare, pentru motivul că aplicabilitatea Regulamentului nr. 261/2004 în beneficiul călătorilor care dețin un pachet de servicii turistice nu este exclusă, în temeiul dispoziției respective, decât dacă anularea este independentă de voința operatorului de transport aerian de a opera sau nu zborul sau zborurile care fac parte din acesta, în timp ce în speță situația este diferită. Astfel, acest tribunal a considerat, pe de o parte, că decizia de anulare a zborului

fusese luată de Aegean Airlines, care în mod evident nu era dispusă să opereze zborul decât dacă Hellas i-ar fi achitat în prealabil prețul stabilit, și, pe de altă parte, că nici nu s-a susținut și nici nu s-a demonstrat că Hellas anunțase anularea pachetului de servicii turistice pentru alte motive decât această decizie a societății Aegean Airlines.

25 Prin urmare, în temeiul Regulamentului nr. 261/2004, HQ și alții au beneficiat de o compensație forfetară din partea Aegean Airlines din cauza anulării zborului în cauză. În schimb, acest tribunal nu s-a pronunțat asupra cererii prin care s-a solicitat rambursarea costului biletelor de avion.

26 În această privință, Aegean Airlines a susținut, cu titlu subsidiar, că, în măsura în care era vorba în speță despre un pachet de servicii turistice, rezulta din articolul 8 alineatul (2) din Regulamentul nr. 261/2004 că ea nu ar avea obligația să ramburseze lui HQ și alții suma pe care aceștia o plățiseră societății Hellas pentru cumpărarea biletelor de avion.

27 În aceste condiții, Rechtbank Noord-Nederland (Tribunalul din Nordul Țărilor de Jos, Țările de Jos) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Articolul 8 alineatul (2) din Regulamentul nr. 261/2004 trebuie interpretat în sensul că un pasager care, în temeiul Directivei 90/[314]/CEE privind pachetele de servicii pentru călătorii (transpusă în dreptul național), are dreptul să solicite operatorului său de turism rambursarea costului biletului său nu mai poate solicita o rambursare din partea operatorului de transport aerian?

2) În cazul unui răspuns afirmativ la întrebarea 1, un pasager poate totuși să solicite din partea operatorului de transport aerian rambursarea costului biletului său dacă este plauzibil că operatorul său de turism, în cazul în care acesta ar fi ținut răspunzător, se află în incapacitate financiară de a rambursa efectiv costul biletului, iar operatorul de turism nu a luat nicio măsură de garanție pentru a asigura rambursarea?”

Cu privire la întrebările preliminare

28 Prin intermediul celor două întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 8 alineatul (2) din Regulamentul nr. 261/2004 trebuie interpretat în sensul că un pasager care, în temeiul Directivei 90/314, are dreptul să se adreseze operatorului său de turism pentru a obține rambursarea costului biletului său de avion nu mai are, așadar, posibilitatea de a solicita rambursarea costului acestui bilet de la operatorul de transport aerian în temeiul regulamentului menționat nici chiar în cazul în care operatorul de turism se află în incapacitate financiară de a efectua rambursarea costului biletului și nu a luat nicio măsură pentru a garanta rambursarea.

29 În ceea ce privește aspectul dacă pasagerii care au dreptul să se adreseze operatorului lor de turism pentru a obține rambursarea costului biletelor lor de avion au posibilitatea de a solicita și rambursarea costului biletelor de la operatorul de transport aerian, trebuie amintit de la bun început, pe de o parte, că, în temeiul articolului 8 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 261/2004 coroborat cu articolul 5 alineatul (1) litera (a) din acest regulament, revine operatorului de transport aerian, în cazul anulării unui zbor, obligația de a oferi asistență pasagerilor în cauză, care constă în a le propune, printre altele, rambursarea costului biletului lor (a se vedea Hotărârea din 12 septembrie 2018, Harms, C-601/17, EU:C:2018:702, punctul 12).

30 Pe de altă parte, articolul 8 alineatul (2) din regulamentul menționat prevede că dreptul la rambursarea costului biletului se aplică de asemenea pasagerilor ale căror zboruri fac parte dintr-un pachet de servicii turistice, cu excepția cazului în care un astfel de drept se naște în temeiul Directivei 90/314.

- 31 Din această formulare clară a articolului 8 alineatul (2) menționat reiese că simpla existență a unui drept de rambursare, care rezultă din Directiva 90/314, este suficientă pentru a exclude posibilitatea ca un pasager al cărui zbor face parte dintr-un pachet de servicii turistice să poată solicita rambursarea costului biletului său, în temeiul Regulamentului nr. 261/2004, de la operatorul efectiv de transport aerian.
- 32 Această interpretare este susținută de lucrările pregătitoare ale Regulamentului nr. 261/2004. Într-adevăr, astfel cum a arătat domnul avocat general la punctele 43 și 44 din concluzii, din aceste lucrări pregătitoare rezultă că, deși legiuitorul Uniunii nu a dorit să excludă complet pasagerii al căror zbor face parte dintr-un pachet de servicii turistice din domeniul de aplicare al acestui regulament, acesta a intenționat totuși să mențină în privința lor efectele sistemului considerat suficient de protector care fusese instituit anterior prin Directiva 90/314.
- 33 Astfel cum rezultă, în această privință, din articolul 3 alineatul (6) din Regulamentul nr. 261/2004, regulamentul menționat nu aduce atingere drepturilor pe care pasagerii care au cumpărat un pachet de servicii turistice le au în temeiul acestei directive.
- 34 Articolul 8 alineatul (2) din Regulamentul nr. 261/2004 implică astfel că drepturile la rambursarea costului biletului, în temeiul acestui regulament, respectiv al Directivei 90/314, nu pot fi cumulate, un astfel de cumul fiind de altfel, astfel cum a arătat domnul avocat general la punctul 64 din concluzii, de natură să conducă la o supraprotecție nejustificată a pasagerului în cauză, în detrimentul operatorului efectiv de transport aerian, acesta din urmă riscând astfel, în acest caz, să fie nevoit să își asume în parte responsabilitatea care îi revine operatorului de turism în privința clienților săi, în temeiul contractului pe care acesta l-a încheiat cu aceștia din urmă.
- 35 Din considerațiile de mai sus rezultă că pasagerii care dispun, în temeiul Directivei 90/314, de dreptul de a se adresa operatorului lor de turism pentru a obține rambursarea costului biletelor lor de avion nu au posibilitatea de a solicita o rambursare de la operatorul de transport aerian, în temeiul Regulamentului nr. 261/2004.
- 36 Această concluzie se impune și în ipoteza în care operatorul de turism s-ar afla în incapacitate financiară de a efectua rambursarea costului biletului și nu ar fi luat nicio măsură pentru a garanta această rambursare.
- 37 Având în vedere formularea clară a articolului 8 alineatul (2) din Regulamentul nr. 261/2004, nu prezintă astfel relevanță dacă operatorul de turism se află în incapacitate financiară de a efectua rambursarea costului biletului, dacă a luat sau nu o măsură pentru a garanta această rambursare sau dacă aceste circumstanțe pun în pericol executarea obligației de a rambursa pasagerii în cauză.
- 38 O astfel de interpretare a articolului 8 alineatul (2) din Regulamentul nr. 261/2004 nu este infirmată de obiectivul principal urmărit de acest regulament, care vizează, astfel cum rezultă din considerentul (1), asigurarea unui înalt nivel de protecție a pasagerilor.
- 39 Astfel, după cum rezultă din cuprinsul punctului 32 din prezenta hotărâre, legiuitorul Uniunii a luat în considerare tocmai sistemul suficient de protector care fusese instituit anterior prin Directiva 90/314.
- 40 Mai exact, articolul 7 din această directivă, interpretat în lumina considerentului [(21)] al acesteia, prevede în special că operatorul de turism trebuie să aducă garanții suficiente pentru a asigura, în caz de insolvență, rambursarea sumelor achitate.
- 41 Curtea a hotărât că articolul 7 din Directiva 90/314 conține obligația de rezultat de a conferi turiștilor beneficiari de pachete de servicii turistice un drept la garanțiile de rambursare a sumelor achitate în caz de faliment al operatorului de turism și că obiectul garanției este tocmai acela de a proteja

consumatorul împotriva consecințelor falimentului, indiferent de cauzele acestuia (a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 iunie 1999, Rechberger și alții, C-140/97, EU:C:1999:306, punctul 74, precum și Ordonanța din 16 ianuarie 2014, Baradics și alții, C-430/13, EU:C:2014:32, punctul 35).

- 42 Curtea a considerat, pe de altă parte, că o reglementare națională nu transpune corect obligațiile prevăzute de această dispoziție decât dacă, oricare ar fi modalitățile pe care le prevede, aceasta are drept rezultat să garanteze efectiv pasagerilor rambursarea tuturor sumelor pe care le-au achitat în caz de insolvență a operatorului de turism (a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 iunie 1999, Rechberger și alții, C-140/97, EU:C:1999:306, punctul 64, precum și Ordonanța din 16 ianuarie 2014, Baradics și alții, C-430/13, EU:C:2014:32, punctul 38).
- 43 În caz contrar, astfel cum rezultă dintr-o jurisprudență constantă a Curții, turistul în cauză beneficiază, în orice caz, de posibilitatea introducerii unei acțiuni în răspundere împotriva statului membru în cauză pentru prejudiciile care îi sunt cauzate ca urmare a unei încălcări a dreptului Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 25 noiembrie 2010, Fuß, C-429/09, EU:C:2010:717, punctele 45-48 și jurisprudența citată).
- 44 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la întrebările adresate că articolul 8 alineatul (2) din Regulamentul nr. 261/2004 trebuie interpretat în sensul că un pasager care, în temeiul Directivei 90/314, are dreptul să se adreseze operatorului său de turism pentru a obține rambursarea costului biletului său de avion nu mai are, așadar, posibilitatea de a solicita rambursarea costului acestui bilet de la operatorul de transport aerian în temeiul regulamentului menționat nici chiar în cazul în care operatorul de turism se află în incapacitate financiară de a efectua rambursarea costului biletului și nu a luat nicio măsură pentru a garanta rambursarea.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 45 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a treia) declară:

Articolul 8 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 261/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 februarie 2004 de stabilire a unor norme comune în materie de compensare și de asistență a pasagerilor în eventualitatea refuzului la îmbarcare și anulării sau întârzierii prelungite a zborurilor și de abrogare a Regulamentului (CEE) nr. 295/91 trebuie interpretat în sensul că un pasager care, în temeiul Directivei 90/314/CEE a Consiliului din 13 iunie 1990 privind pachetele de servicii pentru călătorii, vacanțe și circuite, transpusă în dreptul național, are dreptul să se adreseze operatorului său de turism pentru a obține rambursarea costului biletului său de avion nu mai are, așadar, posibilitatea de a solicita rambursarea costului acestui bilet de la operatorul de transport aerian în temeiul regulamentului menționat nici chiar în cazul în care operatorul de turism se află în incapacitate financiară de a efectua rambursarea costului biletului și nu a luat nicio măsură pentru a garanta rambursarea.

Semnături